



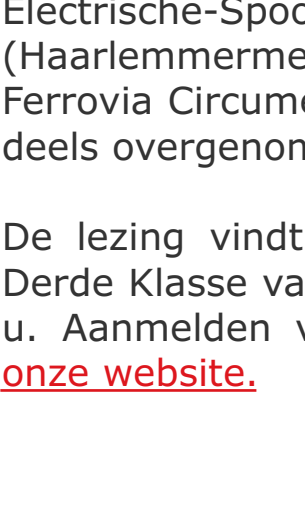
## Vrienden Dienst - digitaal

### Jaargang 9, Nummer: 94

#### Wat is er gaande en wat komt

|                      |                            |
|----------------------|----------------------------|
| 19 & 20 april        | De Arend onder stoom       |
| 30 april             | Lezing Arjan den Boer      |
| 17 & 18 mei          | Canondagen                 |
| 17 & 18 mei          | De Arend onder stoom       |
| 27 & 28 mei          | Spoorwensdagen             |
| 14 & 15 juni         | De Arend onder stoom       |
| 21 juni              | Algemene Leden Vergadering |
| 19 & 20 juli         | De Arend onder stoom       |
| 16 & 17 augustus     | De Arend onder stoom       |
| 19 t/m 21 sept       | Open Trein Festijn         |
| oktober              | Maand van de Geschiedenis  |
| 4 & 5 oktober        | Weekend van de Wetenschap  |
| 20 dec t/m 4 januari | Winterstation              |

#### Lezing van Arjan den Boer



In de vorige editie van de Vriendendienst Digitaal werd werd de lezing van Arjan den Boer op 30 april al aangekondigd: een boeiend verhaal over Theodor Sanders, de vergeten compagnon van Berlage, als spoorweg-ondernemer. Al eerder was Arjan bij ons als gastspreker, toen over het onderwerp TEE. Dit keer vertelt hij ons over de architect, ingenieur en ondernemer Theodor Sanders die zich onvermoeibaar inzette voor de vooruitgang op technisch, economisch en maatschappelijk gebied.

Arjan den Boer schreef een dik boek over Theodor Sanders en komt vertellen over zijn spoorwegondernemingen, zoals de Noord-Hollandsche Tramweg-Maatschappij, de Hollandsche Electriche-Spoorweg-Maatschappij (Haarlemmermeerspoorlijnen) en zijn betrokkenheid bij de Ferrovia Circumetnea. Ook zijn grote tramplan voor Amsterdam, deels overgenomen door de Gemeentetram, komt aan bod.



De lezing vindt plaats in het Spoorwegmuseum, Wachtkamer Derde Klasse van 19.30 u - 21.30 u. De zaal is open vanaf 19.00 u. Aanmelden voor deze opnieuw interessante lezing kan via [onze website](#).

#### Cartoon



Cartoon van Hans Proper

#### De Jumbo Expres

Helaas zal de Jumbo Expres, het geliefde kindertreintje van het Spoorwegmuseum, niet meer terugkomen. Door een samenloop van omstandigheden tijdens de herinrichting van de Spoorlijn is het museum genoodzaakt afscheid te nemen van de Jumbo Expres zoals we deze kennen. Uiteraard wordt gekeken naar een alternatief.

Maar er is ook goed nieuws! Er wordt gewerkt aan een nieuwe toevoeging aan de Spoorlijn, speciaal voor jonge kinderen. Meer info hierover zal later komen.

#### NS Tijdreizen



Er staan weer nieuwe afleveringen van NS Tijdreizen online. Deze keer gaat het over onderhoud, eten en drinken, sociale veiligheid en veiligheid op het spoor.

Hier te bekijken:  
[Onderhoud](#),  
[Eten en Drinken](#),  
[Sociale Veiligheid](#),  
[Veiligheid op het spoor](#).

#### Maliebaan monologen

Op 3 en 4 mei presenteert het Spoorwegmuseum, in samenwerking met theatergroep Aluin, de Maliebaan monologen. Deze bijzondere locatievoorstellingen werpen een uniek licht op de complexe geschiedenis van de Utrachtse Maliebaan tijdens WOII. De monologen worden opgevoerd op 6 verschillende plekken in het museum. De kaartverkoop is inmiddels gestart, kaartjes kosten €20,00.

Alle informatie is te vinden op [deze website](#).

#### Vertelling van Robert Duizend



Naast de Maliebaan monologen is er op zaterdag 3 mei nog een extra (gratis) voorstelling. Robert Duizend is machinist van beroep en is door zijn werkgever NS vrijgesteld om voor Stichting Na de Oorlog het oorlogsverhaal van zijn ouders te vertellen. Op de viool van zijn vader speelt en vertelt Robert het spannende, maar ook tragische verhaal van zijn

ouders die de Holocaust hebben overleefd. Op 3 mei zal hij op twee momenten deze vertelling opvoeren in de wagen van Beladen Treinen. De ticketshop hiervoor komt binnenkort online.

#### Een komende expositie

Een komende expositie die nu in voorbereiding is, gaat over "Dieren op het spoor".

Het project "Spoordieren". En zoals hierboven te zien is had onze Cartoonist Hans Proper hier al een goed gevoel over.

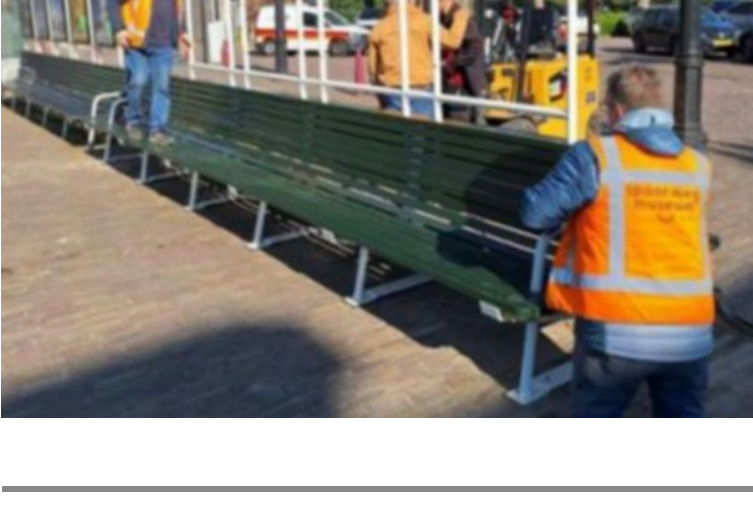
De opening staat gepland op 4 oktober (Jazeker, op Dierendag!).

Dieren en het spoor delen dezelfde ruimte, wat soms tot uitdagingen leidt. Dassen graven burchten onder het spoor, waardoor verzakkingen ontstaan en treinen stil komen te liggen. Ooeveers bouwen nesten op bovenleidingen, wat kortsluiting en storingen kan veroorzaken. Om deze problemen te beheersen, zet ProRail verschillende innovaties in. Met slimme technologieën en diervriendelijke maatregelen werkt ProRail aan een veilige en soepele reis voor mens én dier. Met 'Spoordieren' wil het Spoorwegmuseum laten zien hoe mens en dier in balans blijven rond het spoor.

Het bestuur van de Vrienden heeft positief gereageerd op het verzoek van het Spoorwegmuseum om financieel bij te dragen aan dit project.



#### De lange perronbank



De gerestaureerde perronbank staat weer te pronken op het voorterrein. Complimenten aan de vrijwilligers! Op dit moment worden de posterframes weer teruggeplaatst en gevuld met mooie affiches of posters.

#### Oefeningen ProRail

Het Spoorwegmuseum is ook een oefenlocatie voor de ongevallenploeg van ProRail. Dit maakt het mogelijk om naast oefenen in de praktijk ook aandacht te besteden aan materieelkennis, met name als het gaat om kennis met betrekking tot draaistellen, vering, vrijzelpunten etc.

In de komende tijd komt ProRail 4 keer oefenen: Op 24-04, 14-05, 21-05 en 12-06 is de ploeg bezig tussen 8:00 en 12:00 uur. De oefenlocatie is het spoor bij de toegangspoort. Hier zal de 1600 loc worden opgesteld.

Het is geen publieksevenement, maar mensen mogen er natuurlijk op afstand wel naar kijken. Bij het volgende Open Trein Festijn komt er als tegenprestatie een enorme demonstratie als publieksevenement.

#### OntraXS prijzen



Nog even terug naar dat grote evenement: De OntraXS Award wordt voor de helft bepaald door de stemmen van de deelnemers zelf en voor de andere helft door de stemmen van het publiek. De 3de prijs was voor Réseau 21, Rue des Haies (No 28) van Vincent Cleren in H0. De 2de prijs ging naar Gezicht op een dorp aan de rivier (No 8) van Henk van Rheenen (NL) in N-spoor.

De grote winnaars waren onze Belgische vrienden van MSC Het Spoor met hun baan Bouy-à-Beze, (no 3). Op de foto hierboven het team trotse winnaars en een detail van de winnende baan.

#### De Lekbrug bij Culemborg



In 1868 maakte Pieter Haatje Pieterzoon Oosterhuis een iconische foto van de spoorbrug over de Lek bij Culemborg. Een blow-up van deze foto is binnenkort te zien in het Spoorwegmuseum, als onderdeel van het project (Brand Los: Eregalerij on Tour) van het Nederlands Fotomuseum. (Pieter Oosterhuis werd fotograaf omstreeks 1850 en verlegde zijn werkzaamheden naar vooral stads en industriële fotografie. De collectie van het Spoorwegmuseum bevat zo'n 100 foto's).

Het fotomuseum gaat binnenkort sluiten voor een verbouwing. Om tijdens de sluiting zichtbaar te blijven heeft het Fotomuseum een aanvraag gedaan bij de VriendenLoterij voor het project 'Brand los: Eregalerij on Tour'. Een belangrijk onderdeel van dit project is het organiseren van mini-presentaties op verschillende locaties door heel Nederland, waarbij op elke plek één beeld uit de Eregalerij centraal staat in een speciaal vormgegeven pop-up

presentatie. Het Spoorwegmuseum is met de foto van Pieter Oosterhuis onderdeel van deze eregalerie. De blow-up komt te staan in de Bestelgoederengang. De opening van de Eregalerij on Tour in het Spoorwegmuseum staat gepland voor 7 mei a.s.

#### Mat64 boven de put



Recentelijk nam de Mat 64 even een kijkje in het museum voor een pitsstop. Dat leverde een mooi plaatje op tussen de 1201 en de Kameel., Tijdens Koningsdag gaat de Mat 64 namelijk nop pad door Nederland met de NVBS. De vrijwilligers doken letterlijk onder de trein om aan de draaistellen te werken en onderhoud uit te voeren.

De Mat 64 gaat binnenkort nog vaker op pad, er zijn meer ritten gepland in combinatie met "De Karel".

Foto van Daniel de Ruig

#### Het raadsel



Het raadsel van de vorige uitgave liet de Pantograaf zien van de Loc 1201.

Van Vriend Arie Bertsteeg kwam de volgende beschrijving:

*Wat zou een elektrische locomotief zijn zonder stroomafnemer, oftewel de pantograaf?*

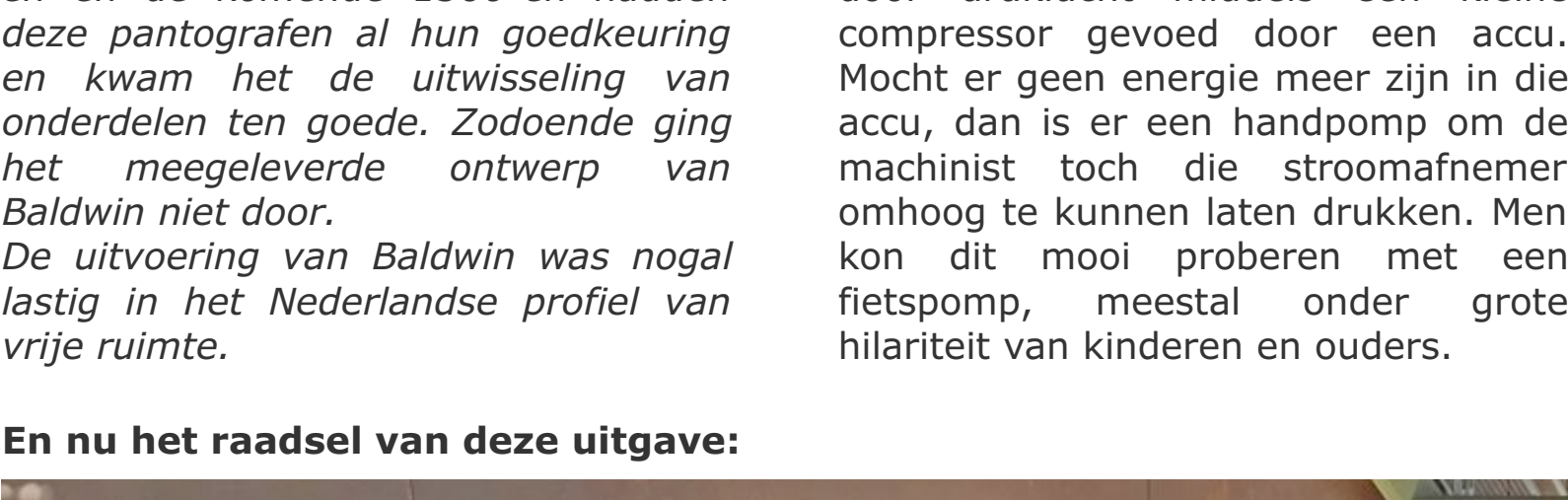
*Dit fraaie Franse detail van het overigens Amerikaanse ontwerp (Baldwin) is te zien op het dakluik van de 1201.*

*Detail bij deze Franse invloed op de 1200: toen al speelde universele onderdelen in de NS-werkplaatsen al een rol. Voor de reeds rijdende 1100-en en de komende 1300-en hadden deze pantografen al hun goedkeuring en kwam het de uitwisseling van onderdelen ten goede. Zodoende ging het meegeleverde ontwerp van Baldwin niet door.*

*De uitvoering van Baldwin was nogal lastig in het Nederlandse profiel van vrije ruimte.*

Tijdens de tentoonstelling "Onder Hoogspanning" (mei – november 2023 in het Museum) was er een mooie demonstratie hoe zo'n stroomafnemer werkt. Tegen de bovenleiding aangedrukt met een kracht van rond de 245 Newton worden op de trein of lok op 2 plaatsen de stroom afgenomen middels koolstrippen. De bovenleiding heeft een zig-zag verloop boven de rails, zodat in die strippen geen groef ontstaat en ze over het hele vlak kunnen "afslipen". Op de tentoonstelling was een mooie demonstratie hoe die koolstrippen omhoog en omlaag gaan, namelijk door druklucht middels een kleine compressor gevoerd door een accu. Mocht er geen energie meer zijn in die accu, dan is er een handpomp om de machinist toch die stroomafnemer omhoog te kunnen laten drukken. Men kon dit mooi proberen met een fietspomp, meestal onder grote hilariteit van kinderen en ouders.

**En nu het raadsel van deze uitgave:**



Wat is dit voor een vehikel en waar is dat te vinden?

De volgende uitgave, Nr VD-dig 95, zal verschijnen op maandag, de 19de mei 2025.

#### Bijdragen?

Als U ook een bijdrage wilt leveren, Stuur dan Uw eventuele opmerkingen, suggesties of foto's naar:

[redactie@vriendennsm.nl](mailto:redactie@vriendennsm.nl)  
[editor@vriendennsm.nl](mailto:editor@vriendennsm.nl)

[www.vriendennsm.nl](http://www.vriendennsm.nl)  
[www.spoorwegmuseum.nl](http://www.spoorwegmuseum.nl)

Redactie & layout: Rick Meijer  
Kopfoto: Peter van der Vlist  
Kopfoto: Lisa van Tilborg



Facebook Website Twitter Instagram

Deze e-mail is verzonden aan {{email}}.

Als u geen nieuwsbrief meer wilt ontvangen, kunt u zich [hier](#) afmelden.

U kunt ook uw [gegevens](#) inzien en [wijzigen](#).

Voor een goede ontvangst voegt u [redactie@vriendennsm.nl](mailto:redactie@vriendennsm.nl) toe aan uw adresboek.

